

До № 2301 від 23.10.2019
Народні депутати України
О.В. Белькова, А.І. Шкрум та ін.

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

№ 16/3-12/2301(5251)

"10" 01 2020 р.

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки молоді, яка навчається чи працює, та учасників бойових дій»

У законопроекті шляхом внесення змін до Податкового кодексу України (далі – ПК) пропонується збільшити розмір та розширити перелік доходів, які не підлягають оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб, розширити перелік витрат, дозволених до включення до податкової знижки, пов'язаних із здобуттям освіти, звільнити від сплати податку на доходи фізичних осіб доходи у вигляді заробітної плати платників податку віком до 27 років, учасників бойових дій відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» протягом трьох років після закінчення перебування на військовій службі.

Відповідно до пояснювальної записки до проекту його метою є створення сприятливих податкових умов та стимулів для молоді, яка навчається чи працює, та учасників бойових дій.

Головне управління, в цілому позитивно сприймаючи пропозиції щодо підвищення платоспроможності громадян в інвестуванні у розвиток людського капіталу, зокрема, в частині здобуття та підвищення рівня освіти, одночасно з приводу окремих положень проекту вважає за доцільне зауважити наступне.

1. Згідно зі змінами до пп. 165.1.21 п. 165.1 ст. 165 ПК пропонується збільшити удвічі розмір неоподатковуваної суми, сплаченої будь-якою юридичною або фізичною особою на користь вітчизняних вищих та професійно-технічних навчальних закладів за здобуття освіти, підготовку чи перепідготовку платника податку. Підтримуючи в цілому ідею посилення зазначеної податкової преференції, одночасно зауважимо, що у проекті відсутнє належне обґрунтування вказаної законодавчої пропозиції, зокрема, у частині її співрозмірності з вартістю навчання в Україні, що не дозволяє належним чином оцінити дієвість внесеної пропозиції.

2. У проекті пропонується звільнити від сплати податку на доходи фізичних осіб доходи у вигляді заробітної плати платників податку віком до 27 років, а також учасників бойових дій відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» протягом трьох років

після закінчення перебування на військовій службі (відповідно нові підпункти 165.1.60, 165.1.61 п. 165.1 ст. 165 ПК). Головним аргументом на користь такої пропозиції авторами проекту вказується високий рівень закордонної, у тому числі трудової, міграції з України.

Головне управління в цілому поділяє стурбованість суб'єктів права законодавчої ініціативи з приводу ситуації у сфері закордонної трудової міграції. Одним з головних чинників цього явища, вочевидь, є значна різниця у вартості робочої сили в Україні та за кордоном, що (поряд з іншими важливими чинниками, які визначають стандарти життя в цілому) й формує великою мірою відповідну мотиваційну поведінку щодо трудової мобільності. Відтак підвищення доходів від зайнятості в Україні може розглядатися в якості досить вагомого чинника формування орієнтації у певної частини громадян на зайнятість в межах країни. При цьому оподаткування доходів громадян є лише одним з інструментів регулювання їх рівня.

В цілому не заперечуючи щодо зниження податкового навантаження на доходи молоді, як однієї з соціально вразливих категорій на ринку праці, що, серед іншого, слід розглядати як інструмент підвищення конкурентоздатності вітчизняного ринку праці та певний запобіжник закордонної трудової міграції, вважаємо, що встановлення певних преференцій з оподаткування доходів громадян має здійснюватися з дотриманням принципу соціальної справедливості. Відтак удосконалення цього інструменту, як на наш погляд, має здійснюватися комплексно, а не шляхом повного звільнення від оподаткування доходів окремих категорій громадян, як це пропонується у проекті.

З нашої точки зору, в Україні давно є назрілою проблема оптимізації фіскального навантаження на доходи громадян, що потребує повної модернізації усієї системи оподаткування доходів фізичних осіб з метою посилення саме її регулюючої та соціальної функцій. Оновлення системи має здійснюватися шляхом перегляду ставок податку, встановлення неоподатковуваного мінімуму на рівні прожиткового мінімуму (його реального значення), розширення переліку та підвищення дієвості податкових знижок, у першу чергу, тих, що пов'язані з інвестуванням у розвиток людського капіталу (отримання освітніх та медичних послуг), запровадження оподаткування сукупних доходів домогосподарств тощо. В кінцевому підсумку оновлена система оподаткування доходів громадян має забезпечити справедливий розподіл податкового навантаження між категоріями громадян з різним рівнем доходів, послабити податковий тиск на громадян з низькими та середніми доходами.

Принагідно зауважимо, що у супровідних до проекту документах не обґрунтовується пропозиція щодо віку осіб, яким пропонується встановити відповідну пільгу, – 27 років. З цього приводу звертаємо увагу на те, що відповідно до абз. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про сприяння соціальному

становленню та розвитку молоді в Україні» «молодь, молоді громадяни - громадяни України віком від 14 до 35 років».

Внесена законодавча пропозиція створює нерівність в оподаткуванні доходів відповідних категорій громадян, які є найманими працівниками та підприємцями.

Також зауважимо, що скасування оподаткування заробітної плати вказаних осіб без встановлення обмежень щодо її розміру може використовуватись для «мінімізації» податків, що не може бути підтримано.

3. Прийняття проекту може призвести до зменшення надходжень місцевих бюджетів. Водночас до проекту не надано фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) відповідно до вимог ч. 1 ст. 27 Бюджетного кодексу України, ч. 3 ст. 91 Регламенту Верховної Ради України.

Крім того, звертаємо увагу, що відповідно до ст. 103 Бюджетного кодексу України «надання державою податкових пільг, які зменшують доходи місцевих бюджетів, має супроводжуватися наданням додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію відповідних втрат доходів місцевих бюджетів».

4. Пропозиція п. 1 розділу II проекту щодо набрання чинності Законом, проект якого розглядається, – «з дня, наступного за днем його опублікування» не відповідає принципу стабільності податкового законодавства, за яким податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року (пп. 4.1.9 п. 4.1 ст. 4 ПК).

5. Виходячи з вимог ст. 116 Конституції України, згідно з якою Кабінет Міністрів України розробляє проект закону про Державний бюджет України і забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України, подає Верховній Раді України звіт про його виконання, забезпечує проведення податкової політики, щодо внесеного законопроекту доцільно отримати висновок Уряду.

Перший заступник
керівника Головного управління

Вик.: Є.М. Гришко

С.О.Гудзинський